

A BAGÓ STORY

Séták egy pulival

Írta LATINOVITS ZOLTÁN

Évának, Amerikába

1975. július

Merre csavaroghatsz drágám, és vajon gondolsz-e ránk, akik nagyon egyedül vagyunk, Bagóval egymásra utaltak, tehetetlen. Álunk a géped maga után húzta, délutáni kék égen fehér csík.

Egyedül vagyok.

Akárhogy is történt és történik: Hozzád tartozom. Azt hiszem, ez el van végezve. Elvégeztetett.

Szemes a régi. Az emberek idegenek.

Nincs nyaralás. Az emlékek miatt, amik most befednek és ellepnek, a múlt miatt, amit percnyi pontossággal mérek fel és nyugtázok. Múlunk és nem mulatunk. Az idő múltja kedvét rajtunk.

Nincs nyaralás Bagó miatt. Ebben a kis fekete testben egy ősi lélek lakhat, annyira követi az ember ritmusait, kedvét, mozdulatait. Nem vitorlázom nyugodtan, ha nem tudom, mi van vele. És tudom is: vár rám. Gondolataiban biztos megakad, merre lehetsz, de Te az utóbbi időben kevesebbet láttad őt. Engem szokott meg hétköznapiak, Te voltál az ünnepek.

Nyaralás nincs, alvás is csak altatóval, nincs nyugalom. Én is várok. Várlak, hogy elmondhassam: légy nyugodt, vagyok és leszek Neked. Elvégeztetett. Ne hajtson hallgatásom és szomorúságom zajos helyekre, ne hajtson el gyötrődésem, várakozásom, töprengésem. Minden értünk fog történni, mert akarom. Mert Isten is így akarhatja.

Kilazult karom a derekad közül, de a kezedet fogom. Ne siess, ne kapkodj, ne téj ki. Újraszüljük magunkat. Te is akard. Hogy együtt legyen jó. Ha talán nem is úgy, mint régen.

Meleget kell egymásra fújunk. Szeretköttelekkel kell összekötnünk magunkat. Hideg a világ. Kihunynak a tüzek. Kell a tűz. Kell a fény. Kellünk egymáshoz. Hajts on egymáshoz a vihar. Kergessen egymáshoz a csend. Ne engedjük kihűlni magunk. Mert egyedül, mert egyedül olyan iszonyatos. Olyan nehéz. Ha nem buggyan fel úgy, mint régen a vágy, élesztgessük. Nem lehet másolni a voltot, mert már mások vagyunk. Tizenöt év. Most vetkőztük le másodszor a bőrünk. Levedlettük régi magunk kétszer. Most jó hét év következik. Ha akarjuk. Ha csináljuk.

Naponta húzom fel a múlt kútjából az emlék-vödöröket. Vödörnyi szépet, csigát, kacskaringót, kéket, sárgát, alkonyt, a régi szelet és a régi színeket. A régi szíveink.

Régi szíveinket lemeszelték a kápolna falán. De belerajzolva, téglába vésve most már ott marad, tizenöt év dobogó szíve.

Úszom a vízben: a múlt fájdalmas simogatása. Kék könnyek tava. Benne a mi szerelmünk, a mi könnyeink is. Benne a régi szép sudár árbócok, a régi vitorlák tükörképe. Kagylók a nyakadról. A víz csillogása szíved csillogása. A szél hárttyája a vizen: kezed nyoma. Lúdbőrzik a víz, mint a bőr. Mindenütt a mi tükörképünk. Mint a lidérc kóvályog a vízben, víz felett, a balatoni égen. A móló köveiben. Az utakon. A nádzizegésben. Szerelmünk itt jár, itt kísért, itt időz, igéz. Hordja ki a homokra a hullám szerelmünk szikrázó kavicsait. Nyomunk keresztalakban a homokban.

Ha a múltamra emlékszem, Te is öleled az életemet, betelefonódtál, rám szótted életed hálóját, beleszótted a hitbe a szerelem fonalát!

Merre vagy? Hiányzol. Rettenetesen hiányzol.

Már régóta hiányzunk egymásnak. És mégsem a szokás, a betegség életett tovább. A szenvedés újrászüli a szép lehetlent. Kell, hogy kelljünk egymásnak. Hát kicsit kellessük magunk egymásnak.

Töltsük meg a házat szeretettel. Rakjuk újra a kályhát, újra a tüzet. Éljük egymásnak a napokat. Költözzön vissza az ölelés, valamely késői józanabb, de maradóbb szerelem. Költözzünk vissza egymásba.

Fáj a hiányod.

Úgy hiszem, szárnyverdesve, topogva, ágaskodva szeretlek. Ha még vagy. Ha neked ez elég. Ha Te is így akarod.

Ha van még idő.

I.

Ma reggel Lelle felé sétáltunk Bagóval, másfél kilométer oda, másfél vissza. Reggel nagy széllel zuhogó hosszú eső érkezett, $\frac{1}{2}$ 9-kor már sütött a nap. Bagó az utóbbi napokban nem akart sétálni jönni. Kétségbe voltam esve. Kitagadott a kölyköm. Megtagadott a barátom. Bagó úgy tűnt élem akkor, mint szívekkel dobálózó úriasszony, kegyes, jó hölgy, életsonglőr.

Ma megint gyerek, moszatszagú, sumír gyerek, tócsától tócsába rohan, lőtut előttem, szivalakú kavicsot hajigálok neki, hogy meginduljon. Szeretlen játékosságra ismét kinyitotta szívét: boldogság és büszkeség költözik ilyenkor belém is, felhőtlen reggel, a felelősségteljes séta fézskelődő-harmonikus tollászkodása a lelkemben.

Átme gyünk a gyerektáboron, és mindennap átsuhan rajtam, hogy az időben, az idővel hogyan jönnek közelebb és közelebb. Meg lehet őket szokni. Az idő nagy illetanár. Bagó, a szívrabló, a pisikirály megtalálja a kellő reakciót, a kapu sarokkövére spriccel egyet bőséges készletéből és rázza tovább fekete bolyhos farát. Mennyi emberi ügyetlenség; mozgás-kísérlet teljesedik ki benne grációz mozgulattá. Mozgásfolyammá. A kecsesség, az elegancia valóban valamely delnőhöz hasonlítja ezt a régi gyereket.

Elérünk a fordulóhoz, ahol meg szoktunk pihenni, Bagó berohan az iszapos-mozzatos-piszkos vízbe és mikor már harmadszor száguld vissza hozzám, már lába, feje, hasa tele kosszal. Levetem a cipőimet, bemegyek a vízbe, hívom, hogy leomssam. Nehezen cihelődik, aztán megadja magát és finnyásan túri, hogy mos-sam és kinyomogassam, mint egy szivacsot.

Kiparancsolom a fűbe, előremegyünk a kővel rakott parthoz. Pici mólót kanyarítottak egy csónaknak, a part felőli része homok.

A régi Szemes. Homokpart. Kavicsok aranya. Simogató-ölelő drága homok. Negyven év. Megváltozott világ. A víz lassan nyaldossa széles nyelvével a partot, kitergegeti szennyesét, megkönnyebbülve indul vissza az ős-szájba, az anya-ölbe, a tóba. Mint szőke, illanó szláv táncosok újra és újra vonalba verődő sorai, úgy érkeznek a part rivaldafényeihez az elomló, megadó kis hullámok. Nyaklánc barna nők nyakán. Gyermekajkon gyöngyöző buborékok.

Közben Bagó, aki először találkozik az igazi régi parttal, boldogságában olyan tüzes körtáncot jár, mint valamely néger törzs az elejtett vad körül. Egyre se-besebben robbantja körbe magát, a homokon újra és újra lepihen, fejét befúrja a nedves homokba. Mintha az anyaföldet csókolgatná. Feje egyre kisebb lesz a víztől, egyre őszebb szakálla a homoktól. A boldogság hangjait rikkantgatja felém, szüntelenül mesél, vitatkozik. Mintha ilyeneket mondana: „Ez igen!” Híj, híj, tyú! Nosza!

Híp, híp hurrá! Fine!

Igen, amiket ő mond csekély mondatkészletével, csodálatos gyermeki nyelvén, nem fordítható. A mondatok rövidek, ismétlődnek, de olyan ősi értelműek, mint a Szentírás tömör mondatai. Mint a szentmise ősi szövegei: „Dominus vobiscum”, „Et cum spiritu tuo...”

És miközben öröme „circumdederunt” mozgásait, táncait és hangjait hallgatom, felhős szívem emlékezése megint visszaszáll gyerekkoromba, őskoromba,

a kezdethez, az öreg kerekeskúthoz, — amiből elmélázva húzogatom felfelé a múlt, az agyam ágyában elnyúlt múlt vödreit. Néha, mint agyi abortus, kaparom le a lerakódásokat, a régmúlt nemzés nyomait, néha kólikás szomorúsággal húzogatom a vödröket. A felhúzott víz nem hűvös, mint a Deér-villa mohos kútja, a víz nem enyhíti szomjúságomat. A jelen köveit ássa alá, mossa, koptatja, üregesíti a percekét.

Így fordul minden percem a múltba; a síkok úgy csavarodnak egymásba, mint a Millenáris betonpályája. Agyam, szívem megcsavart betonteknő.

Míg ábrándozom, Bagó egy egész régi, hosszú, kéthónapos nyarat játszik végig szüntelenül rimánkodva, hogy ne menjünk még. És megint és megint az jut eszembe, hogy az én életemet, gyermekkoromat éli vissza, ugyanúgy örül mindennek, amit én nap-nap után temetek, újratemetek valamely szokatlan, mazochista szertartással, naponként unos-untalan.

Belémisza magát a Balaton örök kékje, a reggel aranya már a homokba törte magát. És szemben Zánka. Közel a part. Tavaly, mintha tegnap lenne, 44 év mintha mindennap, minden nap, napra nap, mindennap elvonulna. A kelő Nap kihalássza a Balatonból hajnalban és este, a Tejúton, Gönczöl szekerén hejehujás részeg hangulatban távoznak régi napjaim, mint badacsonyi kirándulók énekelnek le a gránitos buckókon. A játék mindennap ismétlődik. A szertartás elkopott mechanizmussá válik, mint az Ibusz-misék Tihanyban. Állok lekem kapujában, nézem a felvonulókat, mint ahogy a kormánypáholyból nézi Kádár a május elsejei tömeget.

Fagyott-keserű arccal integetek Isten pórázán.

„Az égbe bál van, minden este bál...”

II.

Vendég jön, Bagó vakkantva megy elől, mögötte Éva és a vendég. A kapuból füttyentgetek, kevés sétára hívó reménnyel. Mögéjük lopózom. Bagó, íme megáll, — sejt valamit, de hezitál. Olyan érdeklődéssel és keccsel, csodálkozóan tud figyelni, ahogy csak a puli tud.

Az utcán gyüszmékelek a kocsiban, ez csak megzavarja Bagót, aki minden kocsinyitáskor beugrik a helyére és csak igen nehézkesen hajlandó tudomásul venni, hogy nem megyünk autózni. Ezt olyan luffballonos komolysággal veszi, mint a gyermek. „Megyünk sétálni” — számára autóutat is jelenthet. A lényeg a kimozdulás.

Elindulok, szemrehányóan leül a járda mellé. „Poc úr” — így nevezett el engem, talán a Trabant-pocok asszociációból való, de lehet, hogy ironikus éle is van. „Dzsinna fent van a vendéggel.” Dzsinna Évát jelenti, az elnevezés feltehetően az Éva-Zsiguli összetevője.

Azt hiszem naivul, hogy én álmodom az ő álmait, pedig néha világosan érzem, hogy ő álmodik haterkez évével az én percnyi 44 évem felől.

Most nincs szívalakú kavics, így hát imitálom a kőhajítást ennek a rafinált formalistának. Nem indul, pedig rajtakapom, hogy indulón, rebbenő szívvel macskakodik a járda mellett a farán. A füttyögésre végül beadja a derekát, némi csinált lendülettel elindul.

Az Endrődi Sándor utca (az úr költő volt anno) végre aszfaltos út lett hét év után, de megtartotta rózsadombi jellegét. A házak szelíden és boldogan őrzik az utat, és mind-mind egyéniség. A fák, virágok, bokrok, fa villanypóznák békebeli hangulatot árasztanak. Épülő házak mindenfelé: sok a homokbucka. Bagó kedvencei. Beletúr, csúszkál, pisil és szétpattintja a homokot, mint kakas a szemetet. Jönnek a fák, oszlopok, gazok, téglarakások, kerítésoszlopok, kapuk sarokkövei sorban. A rítus: az illatgóc megtalálása után lábat fel: pisilés. Nemrég még úgy tett, mint a kislányok, négy lábát szétterpesztve, eleresztette magát. Most már nagyfiú, sűrűn emelgeti a lábát. Végül a gyors mozdulatok összefolynak a szemem előtt: valamely fasiszta köszöntéssé állnak össze, természetesen humanista biológiai tüntetéssel együtt. (Bagó a Trabantban is a Ducét idézi, mikor kiáll az ablakba. De erről majd máskor mesélek.)

Az első hely, ahol szemlesütve kullog végig: a Hadügyminiszter háza. Itt időnként három egerbe oltott agár kajtat végig a kerítés mentén, Bagót is gyű-

lölük, ő pedig dermedten nézi meg újra és újra ezt a furcsa műfajt. Átszalad a szellőzködő Fiat vagy Mercedes és a kerítés között. Mint akinek hirtelen nagydolga türemkedik. A sumír Bagó-duce csak a Trabantból tud a Porta előtt megfelelően viselkedni. Bagó és a Trabant együtt ellenállhatatlanok.

A Hadügyön túlhaladva már fáj a bal lábam. Érszükületes. Kicsit pihenni kell, stílszerűen „pihenj”-állásba merevedek és szipogva várom, hogy tovább indulhassak. Bagó diszkrétén, leül egy kerítés mellé és vakaródzik.

Az első zűrzavar a 91-es busz fordulójánál szokott beköszöntení, a Gábor Áron út és az Endrődi utca kereszteződésénél. Bagónak ez az Oktogon. „Vigyázz, Bagókám” — mondom szelíden, nehogy izgalmam átragadjon rá. Körülnéz és várakozik, amíg lemegy a rumli.

Az Endrődiben egy fülledt délelőttön melankolikusán átsattogott a hátam mögött az utcán és szomszédunk, egy kiváló orvos, Renault-jával elütötte. Szerencsére látta a szórakozott gyermeket, már fékezett; mikor összecsattantak, Bagókám repült vagy két métert. Azóta még inkább vigyáz. Csak egy régi mama emlékezhet így csemetéi cselekedeteire.

Nagy a forgalom, Bagó az úttesttől három méterre várakozik. Végül átjutunk az Oktogonon, túlhan csodás gazok, remek szalutálási helyek. Befordulunk a Bogár utcába. Előttünk apja mellől nagytetű, bús tekintetű ifjú száll ki egy Skodából. Emlékeztet a kocsira. Spisz-melankólia autóra pöffeszve...

A Bogár utca kedves, kisvárosi utca, mintha Szabadkára emlékeznék. Sok kis haver lakik erre: barna, fehér, fekete pulik. Egy idős dakilány. Rendőrezredesé.

Mihályfi Ernő védett kertje és védett pulijai előtt, akik rettenetesen csaholnak minden alkalomkor, itt áll bele másodszor a fájás a lábamba. Jogos, mert a Bogár utca leküzdött része erősen emelkedik. Négy éve ugyanitt fájdal-maskodom le magam egy kerítés lábazatára. Most Bagó is megérezte az emelkedőt, sűrűn zihál és átellenen leül egyik kenyerespajtásának kapuja előtt. Talán valami baja van? Sohasem lehet tudni, mert van úgy, mikor megjátssza a kifulladását. A kis kenyerespajtás, a ház éber öre derékig kihajol a rácsos kapun. Leülök a járdára és vakargatom a fejét és a magamét. Az ördög vinné az érszükületet... Hármunk közül alighanem csak a kis vendéglátó elégedett. Felhőtlen optimizmussal feketélik ki zöld zsalugáteres ablakán. Szeméremmel simogatom, nehogy Bagót féltékennyé tegyem. Bagó el van foglalva a maga bajával, azon töprenghet, hogy feladja a további sétát. „Kocsit kéne hívni...”

Újabb utcába betegeskedünk, négy éve mindig új reménnyel indulok erre lefelé, hátha már hazáig nem jelentkezik újból a fájás. Négy éve járom ezt a kedves utcát, kezdetben csak az érszükülettel. Bagó és a Trabant a Sors ajándéka. Filmrendezők és operatőrök laknak erre és egy kollegina, jó ismerősök. Talán barátoknak is becézhetném őket. Négy éve integetünk szívélyesen egymásnak. Hetenként többször. Tovább nem jutottunk. Csak néha találkozunk a filmgyárban, munka közben. Olyankor a munkáról beszélgetünk. Ez ilyen város...

Új ház is épül. Az utcácskában hat ház közül négy egyforma.

Épülnek a társasházak Bagó nagy örömére, sok a homokbucka az utcában. Egyforma, egyforma, egyforma. Ejnye, ejnye. 750 ezer forint egy lakás. Ejnye!

A „kiskörön” megyünk, újabb kis utca a Gábor Áron út felé. Kismama jön, gyermekét tolja. Rajta még a szerelem és teremtés öröme. Csak mintha öle erősödött volna teljesebbé. Megnőtt családját és az Időt öleli Isten akaratából. Bagó kissé nehézkesen kezeli a gyerekeket. És a macskákat. És a lovakat. (A dakilitól retteg.) A gyerekek, miután hozzá közel arányúak, zavaró hatással vannak kétlábúságukban. Főleg akik nem játszanak, azok ingerlik. Azután megijednek, kapkodnak, sipítanak. Arányérzékét ingerlik. A szülők is kevésbé ismerik a kutyát, következőképpen nem tudom, hogyan nevelik a gyermekeiket.

„Tételem: hogy minél mélyebb, minél teljesebb emberlátásnak, emberismeretnek alapfeltétele: az állatok és gyermekek megfigyelése. Ezekben tisztán, mintegy ABC-ben mutatkoznak meg azok az alapvonások, melyeknek szövedéke az ún. emberi lélek. Minden ember állatkert, rovargyűjtemény és akvárium” (Szabó Dezső).

Hogy is bántathna Bagó? Ez ellenkeznék mélységesen humanista, gyermeki alaptermészetével.

A cicát utálja, igaz, uszítva is van.

A lóval Szemesen találkozott először, a ló magassága és alacsonyága Bagó alacsonyágát alterálta. Még nem tudom, mit szólna az elefánthoz?

Hazafelé menet már kevés a szalutálás. Lihegve caplat előttem. Csak egyre koncentrálni: minél előbb hazaérni, lefeküdni. Cammog, mint egy kis mackó.

Mikor indultunk, olyan volt, mint táncos-parádés paripa, délcegen lassú galoppban lépegetett. Csakhogy a forgót a farán hordja, nem a fején. A Hadügy előtt kis sumírom lesunyja mackós fejét és most eszembe jut, hogy Szemesen macaszt evett nagy élvezettel. Talán valami beütés volna benne? Nagy felfedezés lenne. Újabban a sóletet is ízesen csámcsogja.

Zsidóka búsan oldalaz az árva fák, villanypóznák, téglarakások és homokbuckák, a sarokkövek mellett. Feje fáj, hólyagja üres, már semmi nem érdekli. Mikor hazaérkezünk, szinte beleroskad a célba.

Negyven lépcsőn kell még felzihálnia magát, remeg, ahogy a bejárati ajtónak nekidől.

Istopyrin, tea, méz, pulzus.

Hívom az orvost: „az Istenért”.

Zsigulin jön, negyven lépcső fölfelé.

„Párás a levegő. Ha baj lenne, három hét múlva EKG-t kell csinálnunk.”

A *Kutyavédő Szövetség* elnöke özv. Károlyi Mihályné és Déry Tibor.

(Folytatjuk)

CSÁK GÉZA VERSEI

K é t u t a z á s k ö z t

*Ha fagyosszentek és Medárd között
újából kisüt a nap Magyarországon
s a lihegő zöld mindent elborít, —
az öregember megint útjára indul.
Tar-búza és rozs fanyar szürkességben
versenyt rohannak vissza — a vonattal.
Vidám sövények mögül az aranyrepce
fölkacag mint az elfutó jószerecse.
Csupa suhanás... Van azért ideje
megszámolni a sorjázó tengerit
az egyik állomás mellett, ha akarja.*

Június, szerelmem, vársz-e még?

*Az öregember magában így beszél,
mint máskor is, motyog, de most nagyon figyel
a föl-megrebbenő távoli neszekre.
S nem nyomja el hátrább a számvetését
a vidult idő, oly sokszor látta már
a változó felszint poros aszályban,
hótalan szelek szorításában, árvíz tükrében
s koncorgó csikaszokkal a havas
sövények fölött. Látta mindezt s kitapintotta már
e boldog föld csontos bordázatát.
Sejti a törvényt: azért vedlik le ősszel
s bővül tavasszal, hogy mindig eltakarja
az ismeretlen kemény végleges arcot;
mely mindig évszak, de maga nem évszak,
tavasz, nyár, ősz, tél, — de maga egyik sem,
s homloka alá sötét szemébe
eddig nem sikerült belenézni,
mert mindig elfordult. Majd egyszer! —
Ezért fület a távoli neszekre
az öregember, amíg utazik.*